

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет економічний
Кафедра менеджменту

Затверджено

На засіданні кафедри менеджменту
економічного факультету
Львівського національного
університету імені Івана Франка
(протокол № _____ від _____ 20__ р.)

Завідувач кафедри
_____ проф. Кундицький О.О.

Силабус з навчальної дисципліни
«ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»,
що викладається в межах освітньо-наукової програми
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти для здобувачів
з галузі знань 07 Управління та адміністрування
за спеціальністю 073 Менеджмент

Львів 2020 р.

Назва курсу	Фінансовий менеджмент
Адреса викладання курсу	79000, Україна, м. Львів, пр. Свободи, 18, економічний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Кафедра менеджменту
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	07 «Управління і адміністрування» 073 Д «Менеджмент»
Викладачі курсу	КУНДИЦЬКИЙ Олександр Олександрович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту ВИКЛЮК Мар'яна Іванівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту
Контактна інформація викладачів	skund@ukr.net https://econom.lnu.edu.ua/employee/kundytskyj-o-o m_vykluk@ukr.net
Консультації по курсу відбуваються	Щочетверга, 17:00 – 18:00 год. (адреса економічного факультету: 79000, Україна, м. Львів, пр. Свободи, 18, ауд. 304) Також консультації проводяться в день проведення лекцій (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації через Skype або подібні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб знати особливості фінансового управління господарською діяльністю суб'єкта господарювання та прийняття на цій основі ефективних управлінських рішень. Тому у курсі представлено як огляд методичних положень фінансового менеджменту, так і процедур та інструментів, які потрібні для процесів управління на мікроекономічному рівні.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Фінансовий менеджмент» є нормативною дисципліною для освітньої-наукової програми підготовки магістрів з спеціальності 073 «Менеджмент», яка викладається в 1 семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS)..
Мета та цілі курсу	Метою викладання навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» є формування комплексу теоретичних знань і практичних навичок у галузі управління фінансами підприємств, практичних навичок їх застосування у різних напрямках фінансової діяльності. Основними завданнями вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» є: <ul style="list-style-type: none"> - розгляд підходів і концепцій управління фінансами підприємств; - розкриття методологічних засад організації управління фінансовою діяльністю підприємств і його методичного інструментарію; - опанування технологіями, методами та прийомами фінансового менеджменту в сфері управління активами та капіталом підприємства, планування обсягів діяльності та прибутків, оптимізації грошових потоків,

	прогнозування ризиків, здійснення антикризового фінансового управління та санації підприємства.
Література для вивчення дисципліни	<p style="text-align: center;">Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кундицький О.О. Фінансовий менеджмент / О.О. Кундицький – Львів: «Новий Світ – 2000» – 288 с. 2. Фінансовий менеджмент : навч. посібник / [Скаска О.І., Виклюк М.І., Майор О.В., Тимчишин-Чемирис Ю.В. та ін.]. – Львів: Растр-7, 2018. – 414 с. 3. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / [Васьківська К. В., Сич О. А.] . – Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. – 236 с. <p style="text-align: center;">Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Фінансовий менеджмент: методика розв’язання практичних завдань : навч. посіб. / І.Г. Ганечко, Г.В. Ситник, В.С. Андрієць та ін. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 244 с. 5. Фінансовий менеджмент: навч. посібник/ за ред.. В.М. Бороноса. – Суми. Вид-во СумДУ. – 2012. – 539с. 6. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Лапіна І. С., Гончаренко О. М. та ін.; за заг. ред. І. С. Лапіної – Одеса: Атлант, 2016 – 313 с. 7. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" / І.А. Бігдан, Л.І. Лачкова, В.М. Лачкова та ін. – Харків: ХДУХТ, 2017. – 202с. 8. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / О.М. Антонова, В.В. Жебка, А.В. Кривуца – К.: Видавництво «Логос», 2012. – 316 с. 9. Фінансовий менеджмент: підручник / [Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д. та ін.] – К.: КНЕУ, 2005. – 535 с. 10. Фінансовий менеджмент: підручник / Даниленко А.С., Варченко О.М., Ціхановська В.М. – К: «Хай-Тек Прес», 2013. – 688 с. 11. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: підручник / В.М. Шелудько. – К.: Знання, 2013. – 375с. 12. Школьник І.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / І.О. Школьник. – К.: Ліра, 2015. – 301с. 13. Бланк І.А. Фінансовий менеджмент. -К. Ніка-Центр, 2004. – 653с. 14. Бланк І.А. Управление денежными потоками.-К.: Ника-Центр: Эльга, 2002. 15. Бланк І.А. Управление активами. - К.: Ника-Центр, Эльга, 2002.- 720с. 16. Бланк І.А. Управление прибылью. - К.: Ника-Центр: Эльга, 2002. 17. Бланк І.О., Гуляева Н.М. Інвестиційний менеджмент: Підручник / За ред. А.А. Мазаракі. - К.: КНТЕУ, 2003. – 398 с. 18. Фінансовий аналіз: навч. посібник. / Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. – 2-ге вид., без змін. – К.: КНЕУ, 2007. – 592 с. 19. Сич Є. М. Стратегічний аналіз: навч. посіб. / Є. М. Сич, О. В. Пилипенко, М. С. Стасишин. – К.: Каравела, 2010. – 304 с. 20. Фінанси підприємств: теоретико-методичне забезпечення формування та відтворення: монографія / За заг. ред. І. В. Журавльової. – Х. : ХНЕУ, 2010. – 428 с.

	<p>21. Отенко І. П. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / І. П. Отенко, Г. Ф. Азаренков, Г. А. Іващенко. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 156 с.</p> <p>22. Багацька К.В., Говорушко Т.А., Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: Підручник. – К., 2014. – 320 с.</p> <p>23. Литвин Б. М., Стельмах М. В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. — К.: «Хай-Тек Прес», 2008. — 336 с.</p> <p>24. Лукашенко Т. В. Проектний аналіз: навч. посіб. / Т. В. Лукашенко. – Л.: Ліга-Прес, 2012. – 238 с.</p> <p style="text-align: center;">Інтернет-сайти</p> <p>25. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rada.gov.ua</p> <p>26. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/.</p> <p>27. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://me.gov.ua</p> <p>28. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sfs.gov.ua/.</p> <p>29. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.worldbank.org/.</p> <p>30. Офіційний сайт Асоціації українських банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.aub.com.ua].</p> <p>31. Офіційний сайт державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua.</p> <p>32. Офіційний сайт Національного Депозитарію України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ndu.gov.ua/</p> <p>33. Офіційний сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ssmc.gov.ua/</p> <p>34. Наукова бібліотека ЛНУ імені Івана Франка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://lnulibrary.lviv.ua/en/about-us-en/</p> <p>35. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua</p> <p>36. Ліга. Нет. Финанси [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://biz.liga.net/industria/</p> <p>37. Україна фінансова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ugin.com.ua/index.htm.</p> <p>38. Офіційний сайт Всесвітній банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.worldbank.org</p> <p>39. Офіційний сайт Європейський Союз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.euro.int</p> <p>40. Офіційний сайт Міжнародний валютний фонд (МВФ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.imf.org</p>
Тривалість курсу	120 год.
Обсяг курсу	48 години аудиторних занять, з них 32 годин лекцій, 16 години практичних занять та 72 години самостійної роботи

<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <p>знати :</p> <ul style="list-style-type: none"> - питання сутності та методологічних основ фінансового менеджменту, зміст фінансових процесів; - основні підходи до організації фінансового менеджменту на підприємстві; - основні завдання, способи й особливості формування та реалізації фінансового планування, стратегії і тактики фінансового менеджменту; - основний методичний інструментарій управління активами, капіталом, грошовими потоками, інвестиціями, прибутком, фінансовими ризиками на підприємстві; - сутність та методи антикризового фінансового управління та сучасні моделі прогнозування банкрутства підприємства. <p>вміти :</p> <ul style="list-style-type: none"> - формувати систему організаційного та інформаційного забезпечення фінансового менеджменту на підприємстві; - досліджувати фінансовий стан підприємства у межах окремих підсистем планування та напрямів діяльності; - застосовувати основні методи ефективно управляти фінансовими результатами, активами і капіталом підприємства; - обґрунтувати потребу підприємства в фінансових ресурсах, оцінювати вартості джерел фінансування та оптимізувати їх структуру; - здійснювати оцінку ефективності реальних та фінансових інвестицій, формувати інвестиційні програми та портфель фінансових інвестиційний підприємства; - прогнозувати фінансові ризики та приймати заходи щодо антикризового фінансового управління та санації підприємства.
<p>Ключові слова</p>	<p>Фінансові процеси, фінансове управління, фінансове планування та прогнозування, фінансові ресурси, фінансові ризики, активи, капітал, інвестиції, прибуток, грошові потоки, фінансові рішення, фінансова діяльність.</p>
<p>Формат курсу</p>	<p>Очний /заочний</p>
	<p>Проведення лекцій, практичні заняття та консультації для кращого розуміння тем</p>
<p>Теми</p>	<p>Тема 1. Теоретико-методологічні засади фінансового менеджменту Тема 2. Формування систем забезпечення фінансового менеджменту підприємств Тема 3. Фінансове планування як інструмент формування фінансової стратегії підприємства Тема 4. Фінансовий аналіз у системі фінансового управління Тема 5. Управління грошовими потоками підприємств Тема 6. Управління фінансовими результатами підприємства Тема 7. Управління активами підприємств Тема 8. Управління капіталом підприємств Тема 9. Основи управління інвестиціями підприємств Тема 10. Управління фінансовими ризиками підприємств Тема 11. Антикризове управління у системі фінансового менеджменту Тема 12. Організація діяльності фінансової служби на підприємстві</p>

<p>Підсумковий контроль, форма</p>	<p>іспит в кінці семестру письмовий</p> <p>Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів є важливим структурним компонентом навчально-виховного процесу. Підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється за поточним та проміжним контролем знань протягом семестру.</p> <p>З метою перевірки якості підготовки, знань, умінь студента з дисципліни використовуються такі засоби оцінювання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - для поточного контролю - усне опитування, проведення тестування, розв'язування задач, розгляд ситуацій; - для проміжного контролю – проведення модульного контролю, що включають тестування, теоретичні питання; - для підсумкового контролю – проведення письмового іспиту.
<p>Пререквізити</p>	<p>Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з таких дисциплін як фінанси підприємств, менеджмент, економіка підприємств, мікроекономіка, сучасні тенденції в управлінні, концептуальні засади менеджменту, інвестування та інших дисциплін достатніх для сприйняття категоріального апарату цього курсу, розуміння наукових джерел з такої проблематики.</p>
<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>Презентація, лекції, комплексні модулі та завдання; електронні матеріали з відповідного курсу та інших пов'язаних курсів у системі (платформі) Moodle, колаборативне навчання (групові проекти, спільні розробки), проектно-орієнтоване навчання, дискусія, написання спільних наукових праць та розробок.</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Вивчення курсу «Фінансовий менеджмент» потребує використання загально вживаних програм і операційних систем та електронних матеріалів платформи Moodle.</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні заняття: 20 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 20. • контрольні заміри (модулі): 20 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 20. • індивідуальне завдання: 10 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 10. • іспит: 50 % семестрової оцінки. Максимальна кількість балів – 50. <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100.</p> <p><i>Форма підсумкового контролю успішності навчання іспит.</i></p> <p>При викладанні дисципліни «Фінансовий менеджмент» використовуються такі методи контролю:</p> <p>Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять й змістових модулів і має за мету перевірку рівня підготовки студента до виконання конкретної роботи. Його інструментами є контрольні роботи і тестування.</p> <p>Об'єктами поточного контролю знань студентів з дисципліни «Фінансовий менеджмент» є:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) систематичність та активність роботи на лекційних заняттях; 2) виконання модульних (контрольних) завдань;

3) виконання самостійних (індивідуальних) завдань;

При оцінці систематичності та активності роботи студента на практичних заняттях враховується:

- рівень знань, продемонстрований у відповідях на практичних заняттях;
- активність при обговоренні дискусійних питань;
- результати виконання практичних робіт, завдань поточного контролю тощо.

При оцінці виконання модульних (контрольних) завдань враховується загальний рівень теоретичних знань та практичні навички, набуті студентами під час опанування відповідного змістовного модуля.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання підсумкових результатів навчання і проводиться у формі письмового іспиту.

Засоби діагностики успішності навчання

Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів є важливим структурним компонентом навчально-виховного процесу. Підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється за поточним та проміжним контролем знань протягом семестру.

З метою перевірки якості підготовки, знань, умінь студента з дисципліни використовуються такі засоби оцінювання:

- для поточного контролю - усне опитування, проведення тестування, розв'язування задач, розгляд ситуацій;
- для проміжного контролю – проведення модульного контролю, що включають тестування, теоретичні питання;
- для підсумкового контролю – проведення письмового іспиту.

Засоби поточного контролю:

Засоби контролю	Кількість балів
Поточне опитування на лекційних заняттях	20
Тестування за змістовим модулем 1	10
Тестування за змістовим модулем 2	10
Індивідуальне завдання	10

Засоби підсумкового контролю:

Засоби контролю	Кількість балів
	Денна/вечірня
Письмовий іспит	50

Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають індивідуальне письмове завдання.

Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81-89	B	добре	
71-80	C		
61-70	D	задовільно	
51-60	E		
0-50	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

Питання до екзамену

1. Необхідність і сутність фінансового менеджменту. Методи, завдання, стратегія і тактика фінансового менеджменту.
2. Об'єкти і суб'єкти фінансового менеджменту, його функції і принципи.
3. Організація фінансової роботи на підприємстві.
4. Основні функції фінансового менеджера.
5. Склад показників інформаційної бази. Основні користувачі фінансової інформації.
6. Склад і зміст фінансової звітності.
7. Фінансовий аналіз: поняття, мета, об'єкти та напрями
8. Види фінансового аналізу та їхня характеристика
9. Методологічне забезпечення фінансового аналізу
10. Поняття та методи фінансового планування, їхня сутність та особливості
11. Процес фінансового планування та його етапи
12. Класифікація фінансового планування на підприємстві
13. 3.4. Бюджетування у системі управління підприємством
14. Поняття фінансової стратегії її зв'язок із іншими стратегіями підприємства
15. Управлінський облік як джерело інформації про витрати і результати.

	<p>16. Майбутня вартість грошей. Розрахунок наращених сум по простих і складних відсоткових ставках.</p> <p>17. Теперішня вартість грошей. Розрахунок приведеної (сучасної) вартості. Процес дисконтування.</p> <p>18. Постійні потоки платежів (ануїтети).</p> <p>19. Вплив інфляції на зміну вартості грошей.</p> <p>20. Ефективне управління виробничими запасами.</p> <p>21. Управління дебіторською заборгованістю.</p> <p>22. Управління грошовими коштами.</p> <p>23. Політика управління оборотним капіталом та його фінансування.</p> <p>24. Поняття та економічна сутність вартості капіталу.</p> <p>25. Оцінка вартості капіталу, який залучений з різних джерел.</p> <p>26. Середньозважена вартість капіталу і шляхи її зменшення.</p> <p>27. Управління структурою капіталу.</p> <p>28. Методика оптимізації структури капіталу</p> <p>29. Поточні витрати підприємства і методи їхньої диференціації.</p> <p>30. Операційний аналіз в управлінні формуванням прибутку. Ефект операційного важеля.</p> <p>31. Цінова політика підприємства.</p> <p>32. Дивідендна політика і можливість її вибору.</p> <p>33. Фактори, що визначають дивідендну політику.</p> <p>34. Порядок виплати дивідендів.</p> <p>35. Види дивідендних виплат.</p> <p>36. Економічна сутність і форми інвестицій. Об'єкти і суб'єкти інвестиційної діяльності.</p> <p>37. Джерела формування інвестиційних ресурсів і методи фінансування окремих інвестиційних програм і проєктів.</p> <p>38. Управління реальними інвестиціями.</p> <p>39. Управління фінансовими інвестиціями. Портфель цінних паперів і принципи його формування.</p> <p>40. Сутність і функції фінансових ризиків. Види фінансових ризиків.</p> <p>41. Методи оцінки рівня ризиків.</p> <p>42. Управління фінансовими ризиками та інструменти їхньої нейтралізації.</p> <p>43. Поняття банкрутства та його правове забезпечення.</p> <p>44. Процедура визнання підприємства банкрутом.</p> <p>45. Методи прогнозування банкрутства: зарубіжний та вітчизняний досвід.</p> <p>46. Основні напрямки запобігання банкрутства. Фінансова санація підприємства.</p> <p>47. Структура фінансової служби підприємства</p> <p>48. Функції фінансового менеджера та їхня характеристика</p> <p>49. Організація фінансової діяльності підприємства</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ «ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Змістовий модуль 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Теоретико-методологічні засади фінансового менеджменту	2	1	6
Тема 2. Формування систем забезпечення фінансового менеджменту підприємств	2	1	6
Тема 3. Фінансове планування як інструмент формування фінансової стратегії підприємства	2	2	6
Тема 4. Фінансовий аналіз у системі фінансового управління	2	-	6
Тема 5. Управління грошовими потоками підприємств	2	2	6
Тема 6. Управління фінансовими результатами підприємства	4	2	6
Всього	14	8	36

Змістовий модуль 2.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ЗДІЙСНЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОБ'ЄКТАМИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 7. Управління активами підприємств	2	2	6
Тема 8. Управління капіталом підприємств	4	2	6
Тема 9. Основи управління інвестиціями підприємств	4	1	6
Тема 10. Управління фінансовими ризиками підприємств	2	1	6
Тема 11. Антикризове управління у системі фінансового менеджменту	4	2	6
Тема 12. Організація діяльності фінансової служби на підприємстві	2	-	6
Всього	18	8	36